

Raskid ugovora o osiguranju

HANFA

HRVATSKA AGENCIJA ZA
NADZOR FINANCIJSKIH USLUGA

veljača, 2024.

Jednostrani prijevremeni raskid ugovora o osiguranju

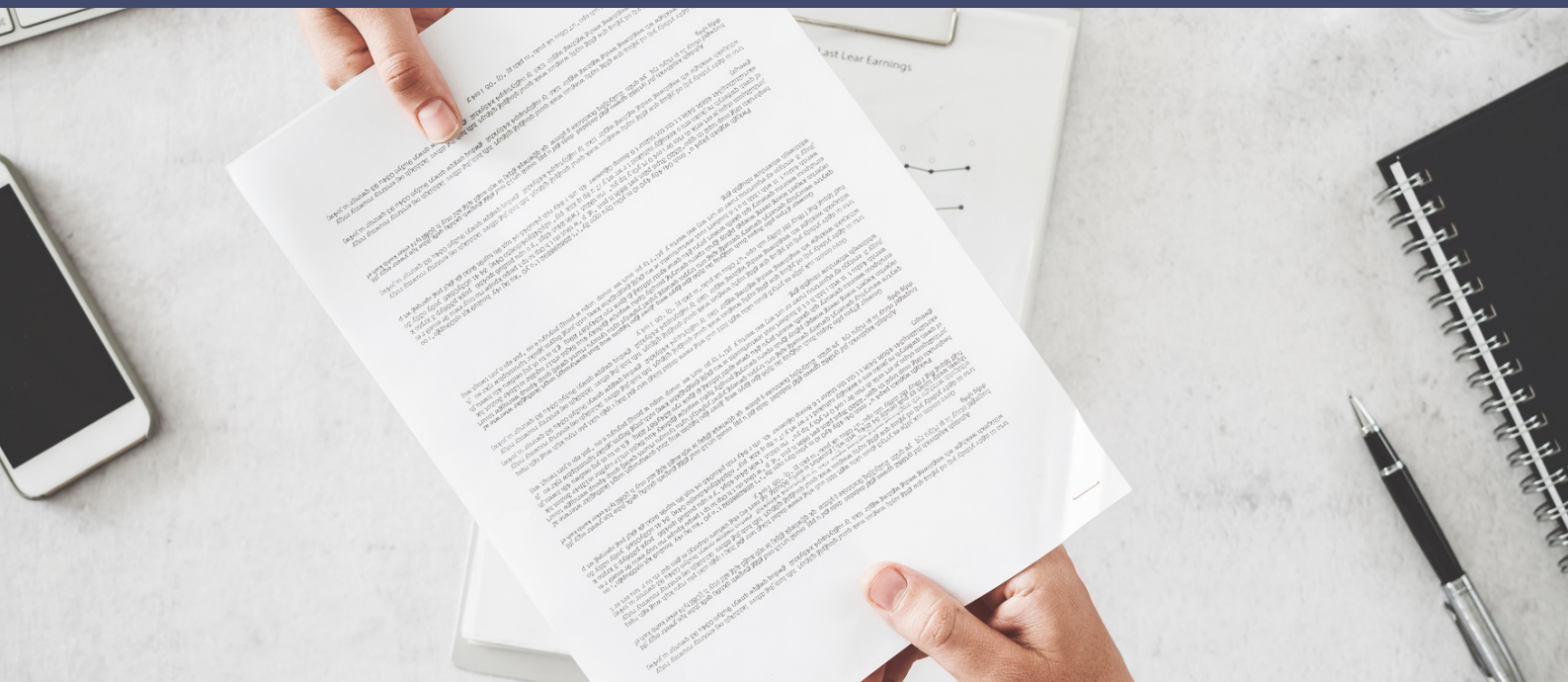
Potrošač, odnosno ugovaratelj osiguranja može jednostrano raskinuti sklopljeni ugovor o osiguranju, no uvjeti i posljedice raskida ugovora pri tome se razlikuju ovisno o:

- načinu na koji je ugovor sklopljen
- vrsti osiguranja te
- roku na koji se sklapa polica osiguranja, odnosno vremenu trajanja osiguranja.

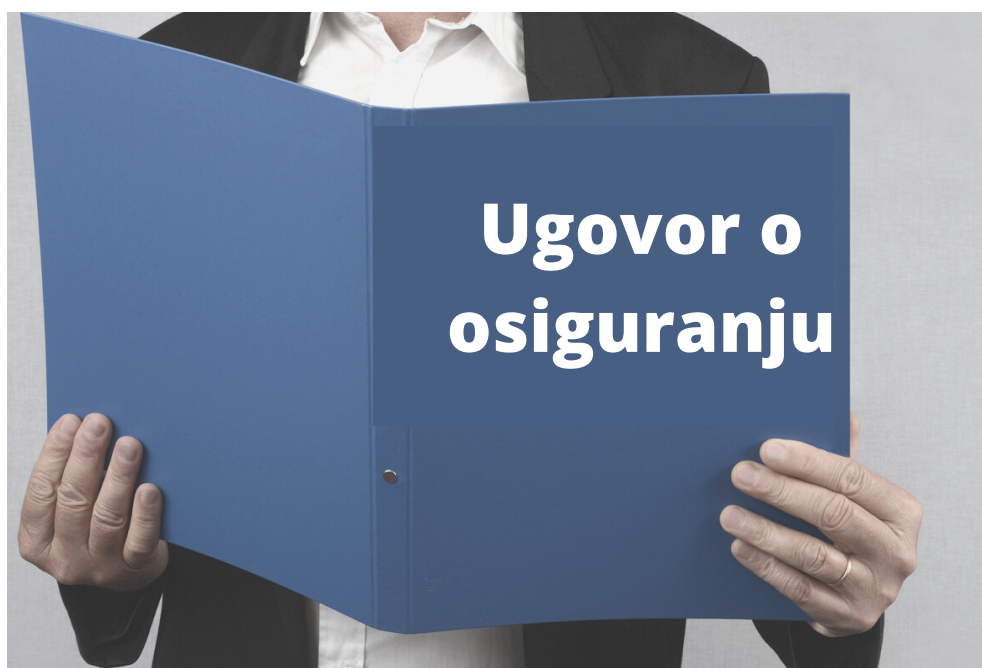
Način sklapanja ugovora o osiguranju

Osnovna podjela načina sklapanja ugovora jest:

- **direktno ugovaranje** osiguranja s društvom za osiguranje, odnosno zastupnikom u osiguranju koje podrazumijeva istodobnu fizičku prisutnost obiju ugovornih strana te
- **indirektno sklapanje** ugovora na daljinu.

Raskid i prestanak ugovora o osiguranju, neovisno o načinu sklapanja, bilo uz istodobnu fizičku prisutnost obiju ugovornih strana dakle direktno s društvom za osiguranje, odnosno ovlaštenim zastupnikom i posrednikom u osiguranju ili sklapanjem ugovora na daljinu, definiraju se uvjetima osiguranja koji su sastavni dio svakog ugovora o osiguranju. **Uvjete osiguranja** osiguratelj, odnosno distributer osiguranja dužan je uručiti ugovaratelju prije sklapanja ugovora. Njima se detaljno uređuju odnosi između osiguravatelja i ugovaratelja iz ugovora o osiguranju zbog čega je iznimno bitno da ih ugovaratelj osiguranja detaljno i s razumijevanjem pročita. Dakle, informacija o mogućnosti raskida ugovora ugovaratelju osiguranja mora biti dostupna u dokumentaciji koju ugovaratelj prima prije sklapanja ugovora.

No, ako se radi o ugovoru o osiguranju sklopljenom na daljinu (preko internetske stranice ili na neki drugi način) Zakon o zaštiti potrošača propisuje mogućnost jednostranog raskida bez navođenja razloga u roku od 14 dana odnosno u roku 30 dana ako se radi o ugovoru o osiguranju života sukladno članku 95. Rok za raskid ugovora započinje teći od dana sklapanja ugovora odnosno u slučaju sklapanja ugovora o životnom osiguranju od dana kada je potrošač obaviješten da je ugovor sklopljen. Uvjeti svih kasnijih raskida ugovora definiraju se uvjetima osiguranja ili odredbama Zakona o obveznim odnosima. Namjeru odustanka od sklapanja ugovora o osiguranju sklopljenog na daljinu, ali i općenito, potrebno je iskazati pisanim putem osiguratelju prije isteka rokova za raskid ugovora. Potrebno je napomenuti da su člankom 95. stavkom 4. Zakona o zaštiti potrošača propisane iznimke od mogućnosti jednostranog raskida ugovora sklopljenog na daljinu, a među koje iznimke spada i životno osiguranje kod kojeg ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja(tzv. unit-linked police), kao i ugovor o osiguranju putnika i prtljage ili neka druga kratkoročna polica osiguranja koja se sklapa na rok kraći od mjesec dana.

Vrsta osiguranja, odnosno rok na koji se sklapa ugovor

Uvjeti raskida ugovora o osiguranju također se razlikuju ovisno o tome osigurava li se osoba (životna osiguranja i osiguranja od nesretnog slučaja) ili je riječ o neživotnim osiguranjima.

Neživotna osiguranja

Raskid ugovora o neživotnom osiguranju koja najčešće koriste građani (osiguranja raznih oblika imovine te (zdravstveno osiguranje) reguliran je odredbama članka 946. Zakona o obveznim odnosima[1] i Uvjetima osiguranja svakog konkretnog ugovora o osiguranju. Pri tome je bitno razlikovati je li osiguranje ugovoreno s određenim rokom trajanja ili neodređenim rokom kod kojeg osiguranje traje do otkaza.

Člankom 946. Zakona o obveznim odnosima propisano je sljedeće:

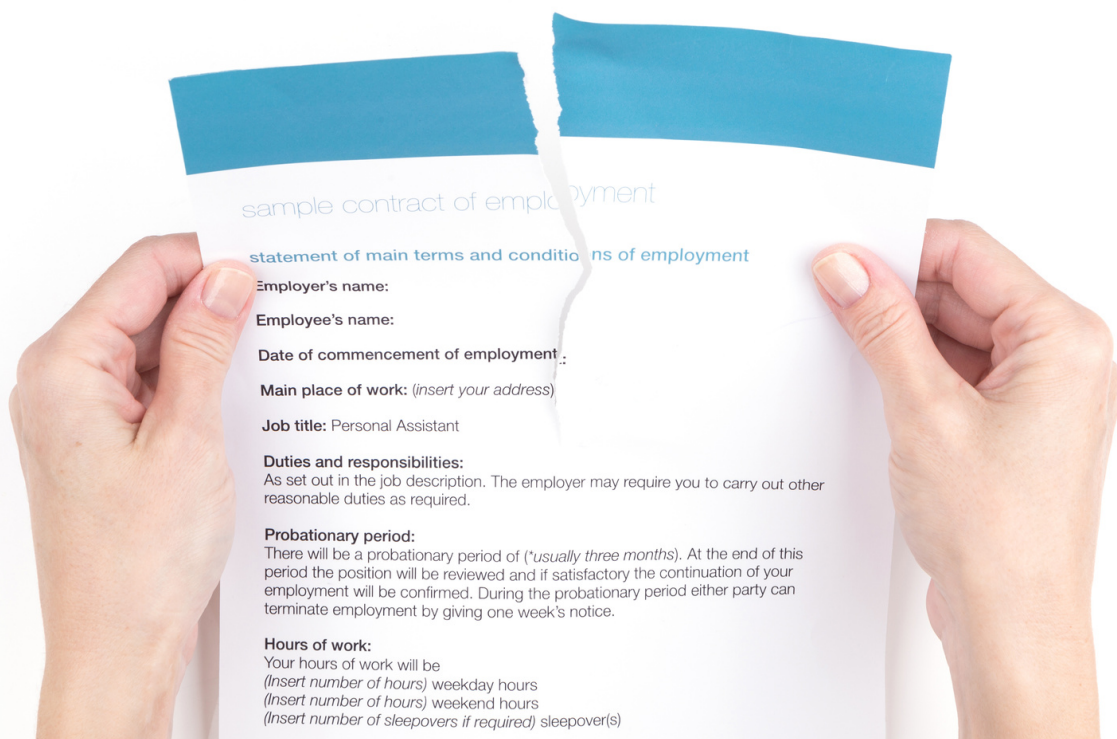
- (1) Ako drukčije nije ugovoreno, ugovor o osiguranju proizvodi svoje učinke istekom dana koji je njime označen kao dan početka trajanja osiguranja, pa sve do svršetka posljednjeg dana roka za koji je osiguranje ugovoreno.
- (2) Ako rok trajanja osiguranja nije određen ugovorom, svaka strana može raskinuti ugovor s danom dospelosti premije, obavješćujući pisanim putem drugu stranu najkasnije tri mjeseca prije dospelosti premije.
- (3) Ako je osiguranje sklopljeno na rok dulji od pet godina, svaka strana može nakon proteka toga roka, uz otkazni rok od šest mjeseci, pisano izjaviti drugoj strani da otkazuje ugovor.
- (4) Ugovorom se ne može isključiti pravo svake strane da raskine, odnosno otkáže ugovor kako je u stavku 2. i 3. ovoga članka predviđeno.
- (5) Odredbe ovoga članka ne vrijede za osiguranje života i za osiguranje od nesretnog slučaja.

[1] NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23

Pojednostavljeno i predstavljeno kroz primjer: ako u 2020. godini želite raskinuti ugovor o osiguranju imovine ili dopunskog zdravstvenog osiguranja i rok trajanja osiguranja nije određen ugovorom, a dospijeće premije je 1. srpnja, o svojoj namjeri raskida ugovora morate pisanim putem obavijestiti društvo za osiguranje s kojim ste sklopili ugovor i to najkasnije do 1. travnja 2020. Ako ste podnijeli pisani zahtjev do 1. travnja 2020., ugovor o osiguranju se raskida 1. srpnja 2020. godine. Ako ste podnijeli pisani zahtjev 2. travnja 2020., ugovor o osiguranju se raskida 1. srpnja 2021. godine.

Rok trajanja osiguranja nije definiran

Ako rok trajanja osiguranja nije određen ugovorom, svaka strana može raskinuti ugovor s danom dospelosti premije tj. danom kada se premija mora platiti. Neovisno o ugovorenom modalitetu plaćanja premije (jednokratno, polugodišnje ili mjesečno, kao što je često slučaj kod dopunskog zdravstvenog osiguranja), premija najčešće dopijeva jednom godišnje i to obično svake godine na godišnjicu sklapanja ugovora o osiguranju, odnosno na datum koji je naveden na polici kao dan početka osiguranja. O namjeri raskida ugovora o osiguranju drugu ugovornu stranu (društvo za osiguranje) potrebno je obavijestiti pisanim putem najkasnije tri mjeseca prije dospelosti premije, tj. najkasnije tri mjeseca prije datuma isteka osigurateljne godine. Ista odredba vrijedi i za društvo za osiguranje ako želi raskinuti ugovor s vama, a rok trajanja osiguranja nije određen ugovorom.

Rok trajanja osiguranja je definiran

Ako je ugovor o osiguranju sklopljen na rok do pet godina trajanja, on se ne može jednostrano raskinuti osim sporazumno s drugom ugovornom stranom. Ako je osiguranje sklopljeno na rok dulji od pet godina, istekom tog roka svaka strana može u bilo kojem trenutku raskinuti ugovor o osiguranju uz otkazni rok od šest mjeseci. Namjeru o raskidu ugovora potrebno je iskazati pisanim putem drugoj strani. Bitno je za istaknuti kako se konkretnim ugovorom o osiguranju ne može isključiti pravo svake strane da raskine, odnosno otkaže ugovor na opisani način nakon isteka roka od pet godina. Međutim, društvo za osiguranje može uvjetima osiguranja propisati manje stroge uvjete raskida u odnosu na zakonske odredbe, o čemu ugovaratelj osiguranja treba biti obaviješten kroz pružene predugovorne informacije.

Životna osiguranja

Važno je napomenuti kako se spomenuta odredba članka 946. Zakona o obveznim odnosima ne odnosi na osiguranje života i na osiguranje od nesretnog slučaja. Riječ je o drugačijim vrstama osiguranja s posebnim obilježjima kod kojih vrijede i drugačiji uvjeti raskida.

Ugovor o životnom osiguranju može se raskinuti u bilo kojem trenutku kada to ugovaratelj poželi uz zadovoljenje određenih uvjeta. Međutim, prijevremeni raskid ugovorenog životnog osiguranja za slučaj doživljenja u pravilu je nepovoljan za ugovaratelja/korisnika u pogledu iznosa naknade koja mu pritom pripada.

Prema članku 978. Zakona o obveznim odnosima, na zahtjev ugovaratelja osiguranja života sklopljenog za cijeli život osiguranika, osiguratelj je dužan isplatiti mu otkupnu vrijednost police ako su do tada plaćene barem tri godišnje premije u roku 14 dana od dana podnošenja zahtjeva. U slučaju ranijeg zahtjeva za raskid ugovora od strane ugovaratelja osiguranja, osiguratelj nije u obvezi isplate otkupne vrijednosti ugovaratelju osiguranja, osim ako nije drugačije određeno uvjetima osiguranja. Prije sklapanja ugovora o životnom osiguranju društvo za osiguranje dužno je, sukladno čl. 380. Zakona o osiguranju, ugovaratelju dostaviti i informaciju o visini otkupne vrijednosti police za svaku godinu osiguranja, a koja se ugovara sklapanjem ugovora o osiguranju. S protekom vremena osiguranja otkupna vrijednost police životnog osiguranja se povećava, no ona u pravilu nikada ne odgovara u potpunosti uplaćenju premiji, posebice u slučaju kratkog proteklog trajanja osiguranja u trenutku zahtjeva za raskid ugovora o osiguranju (odnosno zahtjeva za otkup).

S obzirom na navedeno, prije donošenja odluke o raskidu police životnog osiguranja uputno je provjeriti uvjete osiguranja i kontaktirati društvo za osiguranje te utvrditi postoje li neke povoljnije mogućnosti za osiguranika.

Takve mogućnosti obično obuhvaćaju:

1. kapitalizaciju police osiguranja – trajni prestanak obveze plaćanja premije osiguranja, no polica nastavlja vrijediti do isteka ugovorenog roka osiguranja pri čemu se inicijalno ugovorena osigurana svota umanjuje sukladno iznosu uplaćene premije, pod uvjetom da su plaćene barem tri godišnje premije.
2. mirovanje police osiguranja – privremeni prestanak obveze plaćanja premije na kraći rok (obično do godinu dana), pri čemu se osigurana svota određuje u skladu s dotad izvršenim uplatama premije
3. smanjenje iznosa premije – trajno smanjenje iznosa premije u skladu s kojim se korigira (smanjuje) i iznos osigurane svote.

Raskid ugovora zakonskim putem u slučaju neplaćanja premije osiguranja

Konačno, valjda napomenuti kako u slučaju da ugovaratelj osiguranja iz bilo kojeg razloga nije u mogućnosti platiti premiju osiguranja s njezinim dospijećem, ugovor o osiguranju može se prekinuti zakonskim putem. Međutim, i u ovom slučaju potrebno je diferencirati ugovore životnog osiguranja i ugovor o osiguranju od nesretnog slučaja od ugovora neživotnog osiguranja (uz napomenu kako su neki ugovori isključeni iz primjene odredaba Zakona o obveznim odnosima).

U slučaju neplaćanja premije neživotnog osiguranja, ugovor o osiguranju prestaje po zakonu nakon isteka 30 dana otkada je ugovaratelju uručena preporučena pisana obavijest osiguravatelja o dospjelosti s time da taj rok ne može isteći prije nego što protekne 30 dana od dospjelosti premije.

U svakom slučaju, ugovor o osiguranju prestaje silom zakona ako premija nije plaćena u roku od godine dana od njezine dospjelosti, neovisno o tome je li društvo obavijestilo ugovaratelja osiguranja o njezinu dospijeću. Ako je riječ o životnom osiguranju pri čemu je ugovaratelj osiguranja uplatio manje od tri godišnje premije, tada se istekom roka u kojem je društvo za osiguranje preporučenim pismom pozvalo ugovaratelja na plaćanje dospjele premije raskida ugovor o osiguranju pri čemu društvo zadržava svu dotad uplaćenu premiju. Međutim, ako je ugovaratelj osiguranja uplatio najmanje tri godišnje premije s neplaćanjem daljnje premije društvo može smanjiti osigurani iznos na iznos kapitalizirane svote.

Kod ugovora o osiguranju od nesretnog slučaja bitno je napomenuti da se na raskid ugovora zbog neplaćanja dospjele premije ne primjenjuju odredbe članka 937. i članka 969. Zakona o obveznim odnosima, osim u dijelu da ako ugovaratelj osiguranja ne plati neku premiju o dospelosti, osiguratelj nema pravo njezinu naplatu zahtijevati sudskim putem. Stoga je raskid ugovora o osiguranju od nesretnog slučaja zbog neplaćanja premije reguliran odredbama Općeg dijela Zakona o obveznim odnosima o raskidu ugovora zbog neispunjenja (članci 360. do 368. Zakona o obveznim odnosima). Osim spomenutog raskida jednostranim putem ili po zakonu zbog neplaćanja dospjele premije, moguće su i druge okolnosti raskida ugovora o osiguranju koje su također regulirane Zakonom o obveznim odnosima, a u okviru kojih izdvajamo kako Zakon predviđa mogućnost da društvo za osiguranje zahtijeva poništenje ugovora i to u slučaju da je ugovaratelj osiguranja namjerno učinio netočnu prijavu ili namjerno prešutio neku okolnost takve naravi da društvo ne bi sklopilo ugovor da je znalo za pravo stanje stvari (više o tome u članku 932. Zakona o obveznim odnosima).

